

На 9 ноември 1989 г. генералният секретар на ЦК на БКП Тодор Живков подава оставка. Дата е символична, тъй като оставката му съвпада с падането на Берлинската стена. В България и до днес обаче се отбелязва не дата 9 ноември, а 10 ноември – следващият ден, когато на пленум на ЦК на БКП в резиденция „Бояна“ висшият партиен форум я приема и огласява официално.

Сайтът desebg.com припомня малко известни подробности от последната година на управлението на Тодор Живков и събитията в НРБ, предшестващи 9 ноември 1989 г. Материалите в поредицата са част от документалната книга на Христо Христов [„Тодор Живков. Биография”](#) (2009).

В част 3 от поредицата „Как се стигна до 10 ноември 1989 г.“ се проследяват събитията от началото на ноември 1989 г. и неколкочкратните срещи между Живков и съветския посланик Виктор Шарапов, довели до принудителната оставка на генералния секретар на БКП 33 години, след като пак от Кремъл са го поставили начело на партията.

Дотук в поредицата:

В [част 1](#) – „маньовърът“ на генералния секретар на БКП година преди 10 ноември 1989 г., с мнимата му оставка, отхвърлена от Политбюро, препотвърдило несменяемостта на Живков.

В [част 2](#) – намеренията на Живков за поредни рокади в правителството през есента на 1989 г. и конфликта му с министъра на външните работи Петър Младенов.

На 3 ноември 1989 г. „Екогласност“ провежда шествието на, в което участват над 4000 души. Това е първата демонстрация против управлението на генералния секретар на БКП. В Народното събрание е внесена петиция с 12 000 подписа.

Първата среща между Живков и Шарапов

Същият ден, 3 ноември е провежда първата от няколко срещи на Живков със съветския посланик Виктор Шарапов, който до 2 ноември отсъства от страната. „На 3 ноември се състоя среща между него и Тодор Живков. Срещата започна в 11 часа и продължи до 12.30 часа. Очевидно Тодор Живков е направил опит да сондира съветската позиция, да печели време и съюзници“, посочва помощникът му Костадин Чакъров.

След срещата Живков заминава за резиденцията си в Правец. Придружават го

Написано от Христо Христов
Петък, 08 Ноември 2013 16:25

председателят на БНБ Васил Коларов и Петко Данчев, кандидат-член на Политбюро и зам.-председател на Министерския съвет. *„На вечерята с двамата, още под впечатление на шествието, Живков продължи да говори за него. Убедих се колко силно то ангажира съзнанието му, колко неспокоен и тревожен е. Същевременно долавях, че той храни надежда това първо по рода си и все пак ограничено по мащаб събитие да не се превърне в опасност за обществения мир”,* разказва неотлъчно движещият се до него началник на УБО ген. Георги Милушев.

Втората среща със съветския посланик и извънредно посещение в „Банкя”

Живков остава в Правец до 6 ноември, подготвя се за пленума, на който трябва да осъществи рокадата на министър-председателя и да се приеме поредната му програма за излизане от кризата в икономиката с новия състав на Министерския съвет, които е замислил. До тази дата той не споменава дори и пред най-доверените си, че мисли да се оттегли. В Москва обаче вече имат други планове. Ген. Милушев разказва:

„Часовникът на Живков, който до 6 ноември вървеше горе-долу нормално, без особени засечки, започна да се ускорява от събитията. Този ден трябваше да тръгнем от Правец за София, тъй като следобед му предстоеше среща със съветския посланик Виктор Шарапов в резиденция „Банкя“. Не зная какво са говорили двамата тогава, но на следващия ден сутринта Шарапов отново бе посетил Живков. Вторият разговор не бе записан в програмата на генералния секретар и за него научих по-късно.”

Последна среща с Шарапов

На 7 ноември 1989 г. от 18 часа вечерта е приемът в съветското посолство по случай годишнината от Октомврийската революция. На началникът на УБО прави силно впечатление, че Живков не влиза през официалния вход, а от страничния – вероятно, защото има нова среща със Шарапов. Гостите се посрещат не от посланика, а от пълномощния министър Иванисов. Ген. Милушев обяснява:

„На следващия ден узнах, че в „Банкя“ Живков и Шарапов са договорили тази промяна.

Написано от Христо Христов
Петък, 08 Ноември 2013 16:25

Но защо? Единственото обяснение, което и досега мога да дам, е, че нещо е наложило нова среща преди началото на приема.

След двадесетина минути видях Тодор Живков и Виктор Шарапов да влизат в голямата зала, където държавният глава остана по-малко от час. Силната му потиснатост и липсата на настроение биеха на очи. Беше видимо угрижен, умислен и тревожен и си тръгна преди осем часа, като всъщност не бързаше за никъде.“

Костадин Чакъров допълва:

„В деня на приема в Съветското посолство по случай 7 ноември отново се състоя среща на Тодор Живков със съветския посланик. Разговорите очевидно са били тежки, защото Живков закъсня за приема около час. Живков с нищо не издаваше тревога за властта си. На приема се ръкуваше с всекиго, разговаряше весело и само тези, които знаеха, че води борба, можеха да открият напрежение в погледа и държанието му.

Той се владееше изключително умело. Беше волеви и потаен човек. Тодор Живков знаеше, че се „работи“ за неговата оставка. Някои хора бяха разговаряли с хора от неговата охрана, за да бъдат предотвратени евентуални опити за противодействие от негова страна и те – хората от охраната му – му бяха съобшили за това.“

СЛЕДВА: Принудителното оттегляне.